

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15 CELOLETNO DIN 60 ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTINO / OGLASI PO CENIKU / POSAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 150. POŠT. ČEK. RAČ. B.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA V VČITELJSKI TISKARNI / ROKOPISI SE NE VRAČAJO / ANONIMNI DOPISI SE NE PRIOBČVATEJO / POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI TELEFON ŠTEV. 906.

Novi vidiki.

„Raduje se življenje nam, saj Radion pere sam!“

Težka atmosfera, ki je morila zadnje tedne Evropo, postaja z vsakim dnem mučnejša in se širi vedno bolj, tako da stresajo danes krčeviti sunki borbe za obstoj skoroda ves svet. Preludij je zaigrala Italija s svojim vojaškim dogovorom z Albanijo — nastopila sta Francija in Jugoslavija, za njima je vzbudila pozornost Rusija, Anglija in zadnji moment je stopila na pozornico Amerika.

Italija je rožljala ves čas z mečem odkar je čutila za svojim hrbtom angleški steber. Oprta na angleške funte je izzivala neprestano, zavedajoč se, da so evropski narodi mnogo preveč krvaveli v svetovni vojni, da bi si upali danes vzeti nase le senco očitka — novega svetovnega požigalca. Naenkrat pa so nastopile proti italijanskemu klovnu sile, ki jih Italija ni pričakovala v taboru svojih nasprotnikov. Anglija se je nedvoumno postavila na stran Francije v njenem stremljenju, najti garancijo za mir.

Angleški imperij bi še dolgo molče poslušal meketanje rimskega kozla, ko bi ne imel velikega interesa na tem, da je diplomacija Downing-streeta popolnoma razbremenjena na tem teritoriju. Posledice prekinitve zvez z Rusijo so se nepričakovano naglo pokazale. Edini rival Anglije, ki je sposoben voditi konkurenco z njo — Amerika — je izrabila priliko in v gospodarskem oziru dosegla velikanski uspeh. Danes so mogočni petrolejski vrelci ogromne Rusije v rokah ameriškega kapitala in Standard-Oil Co. je na mah zavzela močno pozicijo na indijskem trgu — najobčutljivejši in obenem najboljši gospodarski točki angleškega kapitala. Ta gospodarski udarec tudi mogočni angleški imperij danes ni v stanu prenesti z lahkoto. Angleški kapital skuša parirati z ustanovitvijo enotnega trga dveh najmočnejših grup Dulch-Shell in Burmach Co., ki sta imeli do sedaj v Indiji deljen tržni teritorij.

Spričo tega je razumljivo, da Anglija senzacionalne ponudbe Rusije za obnovo gospodarstvih stikov ni gladko odbila, kot bi jih najbrže še pred kratkim. Anglija občuti danes bolj kot kdaj pomanjkanje trga za svojo industrijo in angleški kapital bo skušal z vsemi sredstvi priti do vpliva v Rusiji, ker le na ta način bo mogoče ameriškemu petrolejskemu podjetju uspešno postaviti ovire v njegovi ekspanzivnosti. Vendar pa prvi sestanek Litvinova in Chamberlaina ni rodil uspeha. Moskva ne pripušča nobene debate o delovanju komintern, a Anglija čuti z vsakim dnem bolj, kako ji le-ti nasipajo smodnik pod noge tako v Indiji, Afganistanu, Perziji in drugod. Vprašanje pa je, kako bi se razvila ta politična akcija, ko bi se rodila par dni kasneje.

Že zopet!

Niso še izbrisani sledovi zadnjega orjaškega boja med T. P. D. in državno upravo, v katerem je pretrpel naš rudar strašne dneve bede in strahu pred bodočnostjo, ko je naenkrat konflikt zopet tu. Našemu delavcu se zopet obeta, da bo sredi zime brez vsakih sredstev sestradan in nag na cesti. Brezposelnost grozi uničiti nešteto delavskih družin, pred katastrofo pa so malodane tudi vsi trgovci in obrtniki v premogovnih revirjih trboveljske premogokopne družbe. V času zadnje brezposelnosti je jemal trboveljski rudar na upanje vse življenske potrebe, ker mu bora plača v času dela pri največjem štedenju ne zadošča niti za življenje, kaj šele za prihranek.

RAZUMNA MICA

Angleški kapital se še ni opomogel od prvega udarca, ko mu je zadržala Amerika drugega še mnogo močnejšega, z nakupom koncesij vodovja Panaaškega jezera — izvira modrega Nila v Abesiniji, za katerega se je pogajala Anglija že več kot pol leta. Novica o tej kupčiji je razburila Anglijo tako, kot malo kateri dogodek v zadnjih letih. Vsa angleška politika v Afriki je stremela ves čas le za nadoblastjo Nila. Z ogromnim jezom, ki ga nameravajo graditi Amerikanci, bo usmerjena voda modrega Nila v Abesinijo in zlata žila angleškega Sudana, kjer je investirala Anglija že ogromen kapital, postane brezpomembna. Kako bo rešila Anglija ta problem, ni mogoče uginiti, ker položaj je zamotan tem bolj, ker je podpirala Ameriko v tej kupčiji še neka druga vevselja.

Ojačen gospodarski nastop Amerike v Afriki in Rusiji kaže jasno tendenco proti Angliji in le ta bo gotovo napela vse sile, da si ustvari položaj, ki ji bo omogočal uspešen nastop proti podjetnemu konkurentu. Da bo pri tem skušala vplivati na Francijo in si skušala zagotoviti njeno podporo, je gotovo. Pri tem pa bodo italijanski interesi brez dvoma bitno prizadeti.

Nahajamo se na pragu velikih dogodkov in bližnja bodočnost nam prinese lahko ugodne momente, ko bomo v stanu vsaj deloma zavezati jezik svoji dragi sosed.

Igračkanje s trboveljskim rudarjem, kot ga doživljamo periodično skoro vsako leto, presega vse meje in človeku, ki nima sadističnega nagona v sebi se mora to početje naravnost studiti. Igrati partijo šaha s sestradanimi, jetičnimi rudarskimi družinami je akt, srčno do skrajnosti degenerirane družbe gospodov, ki s tem svojim dejanjem sistematično ubijajo vero v poštenost, pravico in — državo!

Spor, ki je nastal naenkrat med prometnim ministrstvom in T. P. D., se je razvil v toliko, da je prometno ministrstvo ukinilo vsako nabavo preмога pri T. P. D. Ker ima družba vse zaloge preмога polne, je odgovorila z orožjem, ki se ga je doslej vedno z uspehom posluževala v ta-

kih prilikah — ustavila je obrat v svojih revirjih. Vse breme, ki bi naj zadelo družbo, je pritisnilo na pleča rudarja, ki čaka sedaj obupan do skrajnosti, kedaj se sporazumejo gospodje pri zelenih mizah.

Težko je trenutno presoditi na koga pade večji del krivde pri tem novem sporu, a eno moremo že danes pribiti. Državna uprava bi morala pomisliti pri vsaki akciji, ki jo vodi v svoj dobrobit, da ne napravi z eventualnim dobičkom na eni strani na drugi stokratno zgubo. Proti tej nevarnosti bi morala biti popolnoma zavarovana. In v tem slučaju? S par milijoni dobička, ki jih upa doseči z novo pogodbo, še zdaleka ni krita izguba, ki jo zadene s tem, da vrže v največjo bedo tisoče delavcev, da množi vedno bolj armado onih, ki izrekajo državno ime le še v dolgi vrsti kletev, ki komaj ča-

Poštenje in čast v politiki.

Afera dr. Puca razburja naše klerikalce. Vohal iso na vse mogoče načine, skušali so se informirati privatno pri ljudeh, katerim so znane razmere v Slovenski banki, poslali so svojega zaupnika tudi v banko samo, toda zvedeli niso ničesar. In tako so šušljali med seboj, namigovali na vse mogoče načine, konkretne obdolžitve si pa niso upali iznesti. To je storil šele dr. Korošec, ki je pod zaščito svoje poslanske imunite te tik pred občinskimi volitvami vrgel smrdljivo bombo, ni si pa upal tirati dr. Puca pred sodišče, čeprav ga je imenoval javno lažnika in čeprav dr. Puc ne uživa imunite te. In sedaj je prišel še slavni Jugoslovenski klub in zliil gnojnico izza varnega platu imunite te.

Nam ni za osebo dr. Puca kot tako, branil se bo sam. Vemo, da je napad nanj neosnovan in da bo vsak čas lahko dokazal resničnost svojih trditvev, priobčenih v »Narodu« in »Jutru«. Razven tega je gotovo dr. Puc toliko možat, da si bo poiskal zadoščenje kljub imunite ti svojih klevetnikov, ki so s to podlo gesto dokazali, da ne spadajo v dostojno družbo. Vsi smo ljudje in moramo čuvati svoje človeško dostojanstvo povsod in napram vsakomur, zlasti tudi napram političnemu nasprotniku. Kdorkoli je kaj zagrešil, naj nosi kazni, treba ga je pa ovaditi na pristojnem mestu. Če obstoja sploh kak greh dr. Puca, naj se preiše njegova »afera« potom ankete v okviru ljubljanskega občinskega sveta, naj

kajo trenutka osvete za vse gorje, ki so jim ga prizadeli državni krmariji. Njihova krivda je, če je danes trboveljski rudar brez posla. Država ima sredstev na razpolago dovolj, da prisili T. P. D. do ugodne in poštene trgovske pogodbe, ne da bi bil pri pogajanjih najbolj udarjen delavec. Če bi nastopili gospodje v slučaju upravičenosti z ono brezobzirnostjo napram družbi, kot nastopa posredno napram njenemu delavcu, bi že davno uredila država svojo trgovsko razmerje do T. P. D.

Iz tega boja pa bo odnesla država skoro gotovo še drug udarec. Pod pritiskom ustvarjenega stanja bo zopet klonila, kot doslej vedno in njena avtoriteta bo zopet trpela...

Pa kaj zato! Treba je biti dosleden pri izvedbi načrta sprejetega na seji, ki je zrasel in bo gnojil Bog zna čigavo njivo.

se vložil proti njemu ovadba na državno pravdnštvo ali pa na odvetniško zbornico, ki je zelo tankočutna in čuva ugled odvetniškega stanu z vso brezobzirnostjo, toda treba mu je dati kot vsakemu drugemu obdolžencu priliko, da ovrže iznesene očitke pred merodajnimi činitelji, torej najprej izven široke javnosti. To zahteva vsakdanji takt in nizkoten je oni, ki pljuje v svojega nasprotnika izza varnega zidu.

Krivdo na tem nosijo vse naše partije. Primite danes poslanca, ki je s svojim podpisom imuniziral še tako podel in krivičen napad na političnega nasprotnika. Sodišče zahteva v zmislu predpisov, da mu skupščina izroči dotičnega poslanca, a skupščina odklanja principijelno take zahteve. Obstoja namreč dogovor med vsemi partijami, da parlament poslancev v takih slučajih ne izroča. Posledice tega pakta so očitne. Čim je treba kakega politično eksponiranega somišljenika zaščititi pred grozečo tiskovno tožbo, prevzame poslanec njegove partije odgovornost, izjavi, da je on pisal dotični članek in nato je zadeva pokopana.

To bi se ne godilo, če bi morali tudi poslanci odgovarjati za svoja dejanja. Imuniteta je potrebna, ne smela bi pa oproščati poslanca vsake odgovornosti, tako da se lahko smeje obstoječim zakonom. In ravno na polju osebnih časti je imuniteta rodila uprav nevdružne razmere, ki jih je treba izkoreniniti, če hočemo,

da se bo vršil tudi politični boj na dostojen način. Imuniteta mora prenehati v slučajih, kjer se izrablja le kot plašč za izživljanje osebnih strasti in nizkotnosti. Dokler se naši javni zastopniki, zlasti narodni poslanci ne bodo zavedali, da so nosilci kulture in inteligence svojih volilcev, da so njih predstavniki pred široko javnostjo, dokler ti predstavniki ne bodo sami med seboj pazili, da izginijo iz njih vrst vse nekvalificirane osebe, tako dolgo bo imelo celotno predstavništvo na sebi žig manjvrednosti oziroma nevrednosti. In nadalje: dokler bo postal lahko minister kraljevine SHS vsak poslanec, ki ga delegira vladajoča partija ne glede na njegovo sposobnost in inteligenco, tako dolgo bodo tudi ministri pri nas bolj predmet pomilovanja kot pa spoštovanja. Izbirajmo si torej poslance, ki so v vsakem ozru možje pravega kova in onemogočene bodo podlosti, ki se vrše danes, zlasti pa bo nemogoče, da bi se tem možem lahko očitale lažnivost in druge neznačajnosti, ne da bi ti možje izvajali konsekvence, da tirajo klevetnika pred sodišče, ali pa odlože zaupano jim častno mesto.

Dr. I. C.

Kronika.

Dolnja Lendava. Izsekavanje gozdov v Prekmurju po industrijski družbi »Našički« razburja vedno bolj domačine. Pri tem postopa podjetje, kot država v državi. Dasi ni bilo še nikakega komisionalnega ogleda, kot se vrši pri drugih sličnih podjetjih, vozijo že lokomotive po šumski železnici nemoteno. Podjetje je zaposlilo večje število Bosancev ter jim pogodbeno nudilo zaslužek do meseca maja. Po 14-dnevnem delu so bili odpuščeni in so morali čakati na dovoljenje za brezplačno vožnjo, da so se mogli vrniti domov. Izstradani Bosanci iščejo sedaj svojo pravico pri poslanskem klubu.

Priporočamo inspekciji rada, da se zanima za te razmere, političnim strankam pa, ki so ob volitvah polne obljub, priporočamo, naj pošljejo svoje delegate v naše kraje tudi ob takem času, ko ne potrebujejo naših kroglic!

»Italija gleda Jugoslaviji mirno v oči...« Povodom zadnjih protijugoslovenskih demonstracij širom Italije so italijanski listi povdarjali, da je Jugoslavija poslabšana izdaja Avstrije in ji radi tega gleda Italija mirno v oči. Znano nam je, kako je

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmodernejše urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, leposlovsne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. - Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole
Risanke, dnevniki in beležnice.

Italija gledala Avstriji vedno mirno v oči, posebno pa tedaj pri Caporetu, ko hrabri italijanski moloci

predsednik »Zemgora«, ki je svoj govor zaključil z besedami: »Veliko delo ujedinjenja je bilo doseženo s krvjo mnogih slavnih žrtev. Ruski narod, ki je dal milijon žrtev na svojem ozemlju, je dal tudi sinove, ki so poginili v Srbiji na polju časti in za idejo slovanstva!« Dalje so govorili še predsednik ruskih umetnikov Jugoslavije Agapov in za Ruse v Sloveniji g. Kapčev. Po posebni brzojavki se je v imenu Nj. Vel. Kralja zahvalil za razumevanje naših težnjav bratom Rusom i adjutant Nj. Vel. pukovnik Krstić.

Proslava petdesetletnice padca Prokuplja. Po inicijativi Narodne odbrane se vrše v Prokuplju velike predpriprave za proslavo petdesetletnice osvoboditve Prokuplja, ki je padlo v srbske roke baš na 6. decembra po julijanskem koledarju. Na konferenci, ki jo je v to svrhu sklicana Narodna odbrana in kateri so prisostvovali delegati vseh nacionalnih društev je bil izbran poseben odbor, ki ima izdelati program za te svečanosti. Da si olajša delo in zmanjša finančne stroške prireja Narodna odbrana v mnogih krajih prireditve v korist te proslave.

Jugoslovensko-francoska pogodba. »A, signore, naš duce ne želi drugega kot podpisovati prijateljske pogodbe!« — »Proti komu?«

Kaiserjeve prsne karamele
s 3 jelkami

Proti kašlju katarju

Velika žehta ni več strašilo, pred katerim je vsaka gospodinja enkrat ali dvakrat mesečno trpela. — Danes je vsaka gospodinja v stanju, da tako delo opravi kot za zabavo. — Vsak teden postavi umazano perilo, da se čez noč namoči, a potem

KAMGARM DOUBL
SUKNO
Za moške obleke — velika izbira ugodne cene
R. MIKLAUC
„PRI ŠKOFU“
Ljubljana, Lingarjeva ul.

ga prekuhaj z »RADIONOM« v času, ko pripravljajo kosilo. — Končno izperli v čisti vodi, pa je v eni uri pranje gotovo, a perilo belo kot sneg.

Tužni glasi.

Se o aretiranih dijakih v Padovi. V Padovi so kakor znano aretirali šest slovenskih in hrvatskih dijakov iz Primorja, ker so večer prej peli v nekoliko veselem razpoloženju (saj so praznovali doktorat dveh svojih tovarišev) slovenske pesmi. Le na posredovanje odvetnika so jih po dolgih homatijah izpustili iz zapora. Toda izgnani so bili policijsko iz Padove z ukazom, da se ne smejo nikdar več tam pokazati.

Kako postopajo fašisti z našim narodom. V soboto 19. novembra ob 22. uri je v bližini križišča pri Rauberku mandi patrolirala patrola fašistovske milice. Mimo patrole je v spremstvu svojih dveh bratov prišel popolnoma gluhomi delavec Lojze Frelih, Slovenec iz Ložice v vipavski dolini. Ker se Frelih na klic patrole ni ustavil, sta dva miličnika iz neposredne bližine oddala na gluhomemega šest strelcev. Eden ga je zadel na roki, ostalih pet pa v prsa. Miličniki so odvedli ranjenega Freliha do vojašnice na Rauberku-mandi, kjer je vsled notranje izkrvavitve izdihnil. Zdravniške pomoči ni bilo. Freliha sta na mrtvaškem odru v Postojni ves čas čuvala dva karabinerja. Tudi pogreb sta spremljala karabinerja, ker so se oblasti bale upravičenih demonstracij prebivalstva radi tega nečloveškega umora.

Slovanski dijaki v italijanski armadi. Dočim je bilo postopanje s slovenskimi vojaki in tudi dijaki, ki so imeli pravico do vstopa v častniško šolo, do pred kratkim dokaj dostojno, je v zadnjih mesecih pričela najhujša gonja proti njim, in sicer kakor vse kaže, na pritisk fašistovskih voditeljev. Tako je predvsem

prefektura začela odbijati alimite slovenskim dijakom potrdilo o neoporekljivem političnem življenju, ki se zahteva za vstop v častniško šolo in so se na tozadevne reklamacije sklicevali na slovensko mišljenje dojučnikov. Ob koncu šolskega leta pa je izšel odlok, s katerim se preključuje vsem dijakom, ki študirajo v inozemstvu pravica, do poznejšega nastopa aktivne vojaške službe. Skoro vsi slovenski dijaki iz Italije so se kakor tudi nemški iz Južnega Tirola odzvali temu vabilu. Doma pa jih je čakalo grozno razočaranje. Predvsem so jih kar takoj obdržali v vojašnici, ko so se priglasili, tako da niso imeli niti časa, da bi se poslovili pri domačih in da bi si pripravili potrebno za nastop vojaške službe. Drugo presenečenje je bilo, ko so jim rekli, da ne morejo sploh več vložiti prošnje za vstop v častniško šolo, češ, da je čas za to že preteklo. Ko so se pa oglašili pri svoji četi, je tam že čakalo nanje naznanilo, da so politično nezanesljivi.

Ta opazka pa velja tudi za vse dijake, katerim se je kljub vsem omenjenim oviram posrečilo priti v častniško šolo in jo morda tudi dovršiti. Ko pa je prišel čas, da bi postali podporočniki, so jih vrgli na skrajno netakten način iz šole. Tako

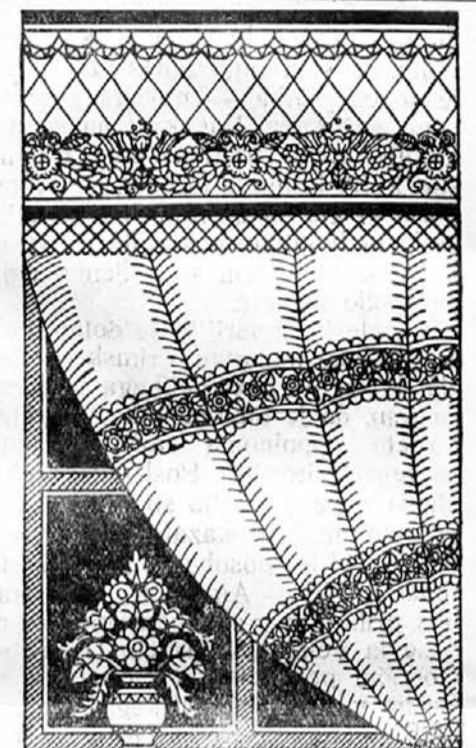

Ah,

to je tovarniški znak tovarne

PLOČEVINASTE EMBALAŽE
„URANUS“ d. z. o. z.
LJUBLJANA * TEL. 2622

ZAVESE
V VELIKI IZBERI

pri A. & E. Skaberne,
LJUBLJANA, Mestni trg št. 10.

Dr. Stanislav Lapajne
odvetnik v Ljubljani,

naznanja, da je otvoril svojo pisarno in jo pridružil odvetniški pisarni g. dr. Ivo Benkoviča, odvetnika v Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 2, I. nadstropje (palača Ljub. kreditne banke).

SALAME

prvovrstno novo robo, uležane.

dobite povsod!

Prva hrvaška tvornica salam, suhega mesa in masti

M. GAVRILoviČA SINovi
d. d. Petrinja.

Glavno zastopstvo za Slovenijo:
Franc Palme,
Ljubljana-Maribor-Celje.

Pozor!

Najboljše in najcenejše si nabavite vsa moška, fantovska in dečja oblačila v **novi otvorjeni detajlni trgovini** konfekcijske industrije

JOSIP IVANČIČ
Ljubljana, Dunajska cesta šte. 7.

Največja zaloga češkega in angleškega sukna. Prvovrstni modni atelje za gospode. **Šelenburgova 1, dvorišče levo.**

„DISKOBOLOS“

Ljubljana, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

Specijalna trgovina sportnih potrebščin.
Zimskosportne potrebščine. Smuči, sanke, stremena, krpljice in palice vseh vrst. Velika božična izbira sank za otroke. — Sprejemajo se smuči v res strokovnjaško popravilo. Montaža stremen.

OTVORITEV

je bila

dne 4. decembra 1927.

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIČ IN DRUG

LJUBLJANA
Bohoričeva ulica št. 24